

Thema:	Wie zegent?
Tekst:	Spreuken 10: 22
Lezen:	Deuteronomium 28:1-14
Gehouden te: Door:	Uithuizermeeden op 9 maart 2016 (19.30 uur) L.S.K. Hoogendoorn

biddag

v/g

ps. 65:1,3

gebed

L Dt. 28¹⁻¹⁴

ps. 65:5,6

T Spr. 10²²

ps. 127:1,2

geloofsbelijdenis: NGB 12 1^e alinea (t/m: zodat de mens zijn God kan dienen)

LvK gz. 479:1,3,4

gebed

collecte

GK 37:5

zegen

intro

Sylvia heeft een wiskundeknobbel.

Ze haalt een 10 op haar proefwerk wiskunde.

'Een mooi resultaat, daar heb je natuurlijk hard voor gewerkt!' zegt haar vader.

'Niet echt', antwoordt Sylvia, 'maar ik heb wél voor een goed cijfer gebeden'.

'Heb je die 10 dan wel verdiend?' vraagt haar vader.

'Pa: ken uw bijbel: 'Alleen de zegen van de HEER maakt rijk, zwoegen voegt daar niets aan toe.'

Tja, wat kan vader hierop antwoorden?

Kent hij zijn bijbel niet?

Haalt Sylvia deze uitspraak terecht aan?

Is dit haar geloofsbelijdenis of wil ze haar luiheid er vroom mee goedpraten?

Jezus zegt:

De boer zaait, slaapt, staat op dag in dag uit, het zaad ontkiemt, schiet op, de aarde brengt uit zichzelf vrucht voort: halm, aar, rijp graan.¹

Zijn halfbroer Jakobus schrijft:

De boer blijft geduldig wachten op de kostbare opbrengst van zijn land tot de regens van najaar en voorjaar zijn gevallen.²

Dus de boer kan zijn wintersportvakantie bijna naadloos laten overgaan in een lange voorjaars- en zomervakantie?

¹ Mc. 4^{26vv}.

² Jk. 5⁷.

Mag hij samen met de onderwijzer, leerkracht, scholier en student, huisman en huisvrouw, mogen wij allen liever lui dan moe zijn?
Aan Gods zegen is 't al gelegen, zeggen we: hier hangt onze welvaart en ons welzijn van af.
Dus we kunnen flierefluiten?

belofte

In deze preek zoeken we antwoorden op vragen rondom zegen en zwoegen.
Hierna gaan we de verhouding tussen zegen en zwoegen na.
Dan komen we terug op wat zo even is gezegd en we ronden af met een oproep en een belofte.

kern 1: zegen

Wie zegent?

God.

Ook als mensen zegenen, zoals een vader zijn kind en een priester het volk, zijn zij slechts doorgeefluiken van God.

Wat laat Gods zegen zien?

Zijn almacht en goedheid.

Deze volkomenheden bezit God alleen.

Daarom is zegenen een eer die alleen Hem toekomt.

God is de enige bron van zegen.

Alleen verbonden met Hem kunnen wij voor een ander een bron van zegen zijn.³

Wat is zegen?

Het geschenk van Gods heil.

Hiermee heelt en verrijkt God ons leven en werken.

Zegen is een heilzaam machtswoord en een heilzame machtsdaad van God.

Voorbeeld: God zegt: 'Er moet licht zijn', en er is licht.⁴

Bij God liggen woord en daad in elkaars verlengde.

Licht is zegen voor wat groeien en bloeien moet, voor dier en mens.

Wat zegent God?

Volgens Dt. 28:

de stad: vrede, vrijheid, veiligheid, goed bestuur, eerlijke rechtspraak.

Het land: vruchtbare gewassen, een goede oogst van koren, druiven, olijven, vijgen enz.

Nieuw en veel leven uit land, dier en mens.

Het deeg dat u kneedt: een goede boterham.

Je komen en gaan: je dagelijkse bezigheden thuis, op school en werk van de morgen tot de avond.

Je werk, ook op het land.

Je plek bij anderen: Israël krijgt respect en gaat voorop.

Bij dit alles uit Dt. 28 omvat Gods zegen ook rijkdom, een lang leven, een goede naam tot na je dood.⁵

Kortom: Gods zegen geeft voorspoed in alles en geluk.

Dit alles presenteert Spr. 10²² als in een samenvatting:
Alleen de zegen van de HEER maakt rijk.

---

³ Opwekking 710.

⁴ Gn. 1³.

⁵ Spr. 10⁷.

Wie zegent God?

In Dt. 28: wie God gehoorzaamt, zijn geboden naleeft en er niet van afwijkt, de weg volgt die Hij wijst en geen afgoden vereert.

In Spr. 10 zegent God de rechtvaardige, de ijverige en de wijze,

in tegenstelling tot de goddeloze, de luijaard en de dwaas.

Deze drie gehoorzamen God niet, leven zijn geboden niet na maar wijken ervan af.

Zij volgen niet de weg die God wijst en dienen niet de ene ware God maar afgoden.

De rechtvaardige, de ijverige en de wijze daarentegen zijn God en zijn gebod gehoorzaam, houden koers en houden God voor ogen.

Wanneer ben je rechtvaardig?

Als je in goede verhouding staat tot God en je naast

En ijverig?

Als je trouw je werk doet en niet de kantjes ervan af loopt.

En wijs?

Als je ontzag hebt voor God en je ervan bewust bent:

ik moet rekenschap afleggen aan God voor mijn doen en laten.

kern 2: zwoegen

Wie zwoegt?

De mens.

Preciezer: de in zonde gevallen mens en wel om de zonde.

De vrouw als zij een kind baart.

De man in zijn werk.

Zijn akker is vervloekt om zijn zonde.

Onkruid is er het levende bewijs van.⁶

Heel de schepping is prooi geworden van zinloosheid.⁷

De aarde scheurt vanwege de hitte en raakt meer dan verzadigd van water.

Op de halm volgt geen aar, de aar blijft leeg van rijp graan.

De aarde beeft en wordt geteisterd door cyclonen, tornado's en bosbranden.

Als onze geboortegrond, werkvloer en voedingsbodem is de aarde aangetast om onze zonde.

Ook dieren zijn er de dupe van.

Zij sterven uit.

De gazel rent voor zijn leven, achtervolgd door een hyena die toch ook leven moet en zijn jongen wil voeden.

Wat is zwoegen?

Zweten.

*Kraben en knooien.*⁸

Labour, zoals de Engelsen het latijnse *labor* uitspreken.

Zoals wij zeggen: hij laboreert aan een ziekte: hij lijdt aan een ziekte.

Hard werken en lijden liggen dicht bij elkaar.

In zijn gedicht *Zörg* (Zorg) laat Jan Boer Jan Aarbaiders verzuchten:

Bragel, stain'n, stokk'n, hou voak mo'k mie nog bokk'n?

Bragel, stokk'n, stain'n, hou veul zol ik verdain'n?

Stain'n, stokk'n, bragel, hou kom 'k aan huur en bagel (turf, brandstof)?

We tobben ons af voor een klein beetje brood.⁹

---

⁶ Gn. 3¹⁶⁻¹⁹.

⁷ Ro. 8^{20vv}.

⁸ Biebel, Spr. 10^{22b}.

⁹ Ps. 127².

Loont zwoegen?

Nee.

Het uiteindelijk resultaat is: zinloosheid, onvruchtbaarheid, lucht en leegte, dood.

Stof zijn we en tot stof keren we terug.¹⁰

Per saldo levert zwoegen niets op.

Hooguit tijdelijke zaken.

Jan Arbeider is zijn loon waard.

Inkomen, eten, drinken, kleding.

Maar op zichzelf beschouwt levert zwoegen en zweten niets blijvends op.

Zeker geen zaken met eeuwigheidswaarde.

kern 3: zwoegen en zegen

Sylvia heeft bepaald niet gezwoegd voor haar 10 op haar proefwerk wiskunde.

Heeft zij Spr. 10²² correct aangehaald tegenover haar vader?

Hoe verhouden zich zegen en zwoegen tot elkaar?

God spreekt zijn welgevallen uitspreekt op onze inspanning.

Zijn vloek verslindt zijn zegen blijkbaar niet.

Wij mogen tóch voorspoed kennen, ergens goed voor zijn en deugen.

Wij kunnen iets aan, zijn opgewassen tegen de vloek, slagen en hebben succes.

Zegen is: God stimuleert onze gaven en mogelijkheden om iets goeds te bereiken.

Met zijn zegen komt Hij zijn vloek en haar dodelijke gevolgen tegemoet.

De aarde tóch onze werkvloer en voedingsbodem!

God blijft gaven geven.

Dat is het gelijk van Sylvia's vader.

Wat is de link tussen zwoegen en zegen?

Het gebed.

'Ik Heb wel voor een goed cijfer gebeden', zei Sylvia.

Vader had kunnen antwoorden:

'Het is *ora et labora: bid en werk.*'

De aarde is ook het altaar waar vandaan het reukwerk van onze gebeden hemelhoog opstijgt.

valkuilen

Onze tekst en tekstomgeving maken geen reclame voor luiheid.

Luiheid wordt in Spreuken als zonde gebrandmerkt.

Sylvia mag menen dat die 10 haar wel zou komen aanwaaien,

dat had haar niet mogen verleiden tot niets doen.

Paulus roept in Tessalonica gemeenteleden die hun werk verwaarlozen ten gunste van

nutteloze bezigheden op:

'Doe rustig jullie werk, verdien je eigen brood, wie niet wil werken zal niet eten.'¹¹

Onze tekst wil voorkómen dat we roemen in onszelf.

In onze technieken en kunde inzake landbouw, veeteelt, productieprocessen, leren en studeren, enz.

Beschouwen wij dit alles als gaven van God om die Hem dankbaar toe te passen.

Onze tekst wil voorkómen dat we werkverslaafd raken: *workaholic*.

Een doordenker:

werk zó alsof het resultaat helemaal van jou afhangt,

bid zó alsof het resultaat helemaal van God afhangt.

oproep en belofte

---

¹⁰ Gn. 3¹⁹.

¹¹ 1 Ts. 3⁶⁻¹².

Laat God de eer van zijn zegen als machtswoord en machtsdaad waar Hij patent op heeft.
Eer Hem als bron van uw welvaart en welzijn in alle opzichten.

Gehoorzaam Hem en zijn gebod.

Wees rechtvaardig, ijverig en wijs om te onderscheiden waar het op aan komt als u zaait en wacht en oogst, als je omgaat met je vee, als je leert en studeert, als je boodschappen doet en de was vouwt. Als u met Jan Aarbaider verzucht: 'Hou voak mo'k mie nog bokk'n?', 'Wat levert mijn gezwoeg op?', breng u dan de 1^e vershelft te binnen: De zegen van de HEER, die maakt rijk.

Vraag de HEER om zijn zegen op uw zwoegen en zweten.

Om Christus' gezwoeg en gezweet aan het kruis zal Hij u zijn zegen niet onthouden.
De zegeningen van Dt. 28 kunnen wij niet 1-op-1 op ons toepassen.

Wel het woord van Paulus:

Zet u altijd volledig in voor het werk van de Heer,
in het besef dat door de Heer uw inspanningen nooit tevergeefs zijn.¹²

Wel onze belijdenis:

...dat onze zorg en inspanning en ook uw gaven ons niet baten zonder uw zegen.¹³

Wel onze zangregel:

'...maar wat gedaan is uit liefde tot Jezus/dat houdt zijn waard' en zal blijven bestaan.'¹⁴

Laten oproep en beloften u/jou stimuleren te bidden voor uw werk om uw dagelijks brood.

---

¹² 1 Kor. 15⁵⁸.

¹³ HC 50.125.

¹⁴ Liedbundel Johannes de Heer 166.

gebed

Wij prijzen U; de schepping komt tot leven,
want op uw woord gaan de seizoenen door,
U heeft de boog tot teken ons gegeven:
geen vloed trekt ooit meer zijn verwoestend spoor,

lof: God de enige oorsprong van al het goede: aarde, water, lucht, vuur) vruchtbaarheid/
zon, regen) leven
gewassen

dank: gaven: nieuw leven, eten, drinken, kleding, woning, schoolgang, studie, werk,
loon, uitkering, gezondheid, kwaliteiten
zegen: cf. preek
tegenkracht tegen vloek

nu bidden wij eerbiedig om uw zegen,
ons leven is omsloten door uw hand,
geef trouw en liefde waar wij ons bewegen
en groei en bloei voor mens en dier en plant,

gebed: kiemkracht terwijl de boer slaapt en opstaat en geduldig wacht, -> goede oogst
melkveehouders
agrarische sector: verwerking bv.
cf. onder dank
zegen
vertrouwen: <-> luiheid/eigenroem/prestatie(r)wang

economisch en financieel beleid van regering en organen op allerlei niveau's
eerlijke concurrentie
sollicitatie/werkloos

armoede, honger enz., slavernij/uitbuiting/kinderarbeid, vluchtelingencrisis

voorbede:

leer ons het loflied op uw naam te zingen,
zelfs als wij eenzaam door het donker gaan,
U, God, begin en eind van alle dingen;
uw zorg is grenzeloos in ons bestaan.

Niets uit dit document mag gepubliceerd, vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden in welke vorm dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de predikant ds. L.S.K. Hoogendoorn. Ter voorbereiding van en openbaarmaking in de zondagse eredienst, en of ter voorbereiding van Bijbelstudie-[bijeenkomsten] is geen toestemming nodig, wel wil de predikant daarvan in kennis gesteld worden.
lsk.hoogendoorn@solcon.nl